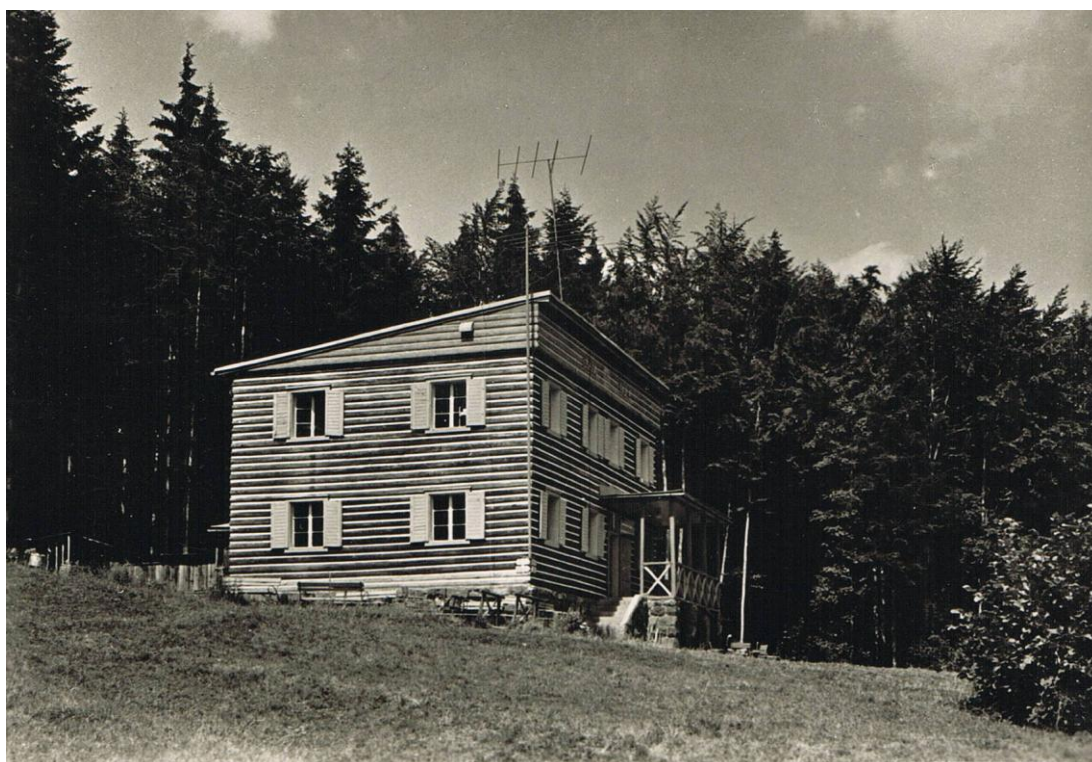

ARCHÍV KLUBU SLOVENSKÝCH TURISTOV LOKOMOTÍVA BANSKÁ BYSTRICA
Oľga Kaliská : Pracovný-čiasťočný súpis dokumentov k dejinám turistiky na Slovensku
Súbor : Dejiny turistických chat
Časť : KREMNICKE VRCHY – CHATA NAD TAJOVOM

K dejinám Chaty nad Tajovom

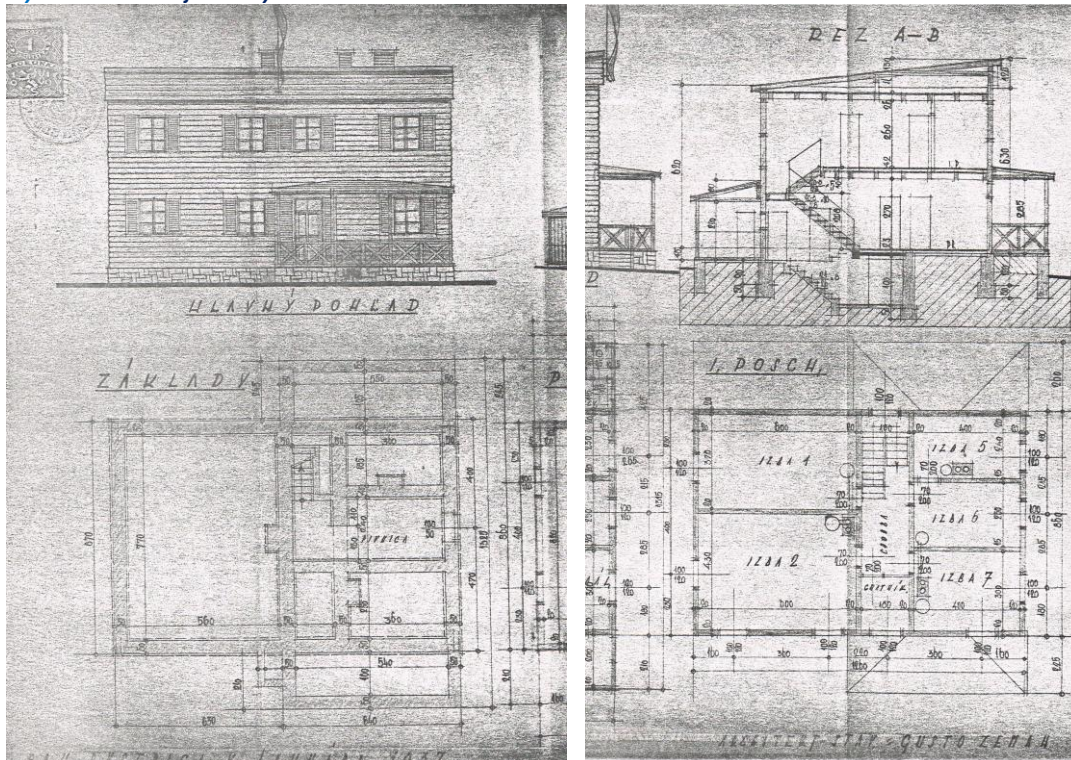
Súpis publikovaných príspevkov a archívnych dokumentov k histórii Sokolskej Chaty nad Tajovom

***Dokumenty z Archívu Klubu slovenských turistov Lokomotíva Banská Bystrica a zo Štátneho archívu v Banskej Bystrici,
výpisy textov zo Zápisníc KČST v Ban.Bystrici 1928-1938 a Zápisníc KSTL Banská Bystrica 1939-1949,
v ktorých sú zmienky o Sokolskej Chate nad Tajovom.***

1937

Naša sokolská chata . - In: Detvan. - Roč.16, č.2(1937), s.3-4. – Chata nad Tajovom otvorená 17.10.1937, projektoval ju arch.Zeman. Prvým chatárom bol Ján Muránsky z Kordík. Kapacita 22 postelí + 12 slamníkov, jedáleň pre 65 osôb + malá jedáleň pre 16 osôb.

Archívny dokument : Projekt chaty – architekt Gusto Zeman

Sokolskú turistickú chatu nad Tajovom... -In: Detvan.-Roč.16,č.11(1937),s.165-166.- Má slúžiť okresu,turistike a lyžiarstvu, byť spoločenským strediskom sokolských turistov.Otvoril ju TJ Sokol Banská Bystrica 17.10.1937.

Archívny dokument : Fotografia zo slávnostného otvorenia Sokolskej chaty nad Tajovom 17.10.1937

ŠTEFKO, Adolf: Šport v Banskej Bystrici. – In: Sprievodca Banskou Bystricou / zost. Ľudovít Lupták. – Banská Bystrica : Nákladom časopisu „Kúpele a letoviská na Slovensku“, tlač. Slovan Banská Bystrica, 1937. – s.54-56. – O lyžiaroch uvádza : „...sú združení hlavne v Skiklube, v lyžiarskom odbore Sokola, Makabi a Karpathenvereinu. Banská Bystrica je sídlom Západoslovenskej župy lyžiarskej, Stredoslovenskej tenisovej župy, Sokolskej župy Detvan a Stredoslovenskej župy KČST.“ „...V okolí sa nachádzajú tieto chaty : chata KČST na Suchom vrchu, chata Makkabi nad Králikami, chata KČST pod Krížnou na Kráľovej Studni, chata KČST na Chabenci, chata KČST pod Ďumbierom, chata na Hrbe nad Ľubietovou... Všetky informácie žiadajte ohľadom každého druhu športu u mestskej cudzineckej kancelárii, mestský úrad, Masarykovo nám.č.1, kde je i nočná služba.“

Archívny dokument : List od: Chatový odbor telovýchovnej jednoty Sokol v Banskej Bystrici. – (asi jar 1937). – Komu : Sestro ! Bratre! - Staváme pre Vás a pre Vaše detky chatu na krásnom, klimatickom mieste pod Kremnickými vrchmi u Kordík. Chceme umožniť i najchudobnejším svojim príslušníkom osvieženie a zotavenie v krásnej prírode. Prosíme všetkých o finančnú pomoc podľa svojich možností, aby naša jednota nebola priveľmi zaťažená. Náklad na stavbu chaty bez vnútorného zariadenia je Kč 55.000. Úhrada : Subvencia okresu b.bystrického Kč 8.000, jednota Kč 22.000, členovia chatového odboru upísali Kč 5.000, výnos nocľahárne Kč 5.000, spolu Kč 40.000. Očakávame ešte subvenciu od mesta Banskej Bystrice a od krajinského úradu. Jestli tieto v očakávanej výške dostaneme, bude náklad na stavbu celkom zaokrytý. Prosíme Vás o výpomoc iba dočasnú, kým dostaneme uvedené subvencie. Nežiadame darov, ale vďaka ich prímeme od tých, ktorí dajú z úprimného sokolského presvedčenia. Prosíme o pôžičku, ktorú zúrokuje bežným úrokomerom a vrátime najpozdšie do dvoch rokov, prípadne i skorej, keď bude túto niekto potrebovať. Prosíme ďalej o darovanie rôznych, pre Vás už nepotrebných predmetov pre vnútorné zariadenie chaty ako: kamná (pece), postelové zariadenie, kuchynský riad, lampy a iné pod. Chata bude postavená do prvej polovice mesiaca júla t.r.(1937).

Každú nedeľu poriadame výlet na miesto stavby ! Príďte sa pozrieť a budete nadšení!

Karol Skalský, v.r.predseda

Chatový odbor tel.jed.Sokol v Banskej Bystrici.

In: **ARCHÍV KST LOKO BB : SÚBOR SOKOL BB**

1938

Sokolská turistická chata nad Tajovom. –In: Stráž.-Roč.2,č.4(1938),s.24.- Informácia o návštevnosti chaty vo februári 1938.

Župa stredoslovenská KČST. – In: Krásy Slovenska. - Roč.17, č.8 (1938), s.191. – Zprávu o Stredoslovenskej župe KČST na schôdzke Slovenskej komisie KČST 28.5.1938 v Žiline predniesol inž.Hlava : doteraz sa nič nepodniklo vo veci stavby chaty na Kráľovej holi, ktorá bola zverená odboru v Brezne. Odbor v B.Bystrici pristavil chatu pri Kráľovej studni väčším nákladom ako počítal. Župa sa zriekla dozoru nad chatou na Chabenci. **Poukazuje na “nemožný stav, ktorý vznikol tým, že celkom blízko chaty na Suchom vrchu postavili sokolskú chatu na Kordíkoch, kde je i chata Makkabi, takže si tam teraz konkurujú tri chaty.”** Na Prašivej chce tiež stavať Sokol, hoci chata na Prašivej je v turistickej päťročke. **Sokol tu zasahuje do pracovných oblastí KČST.** Riešenie a finančné zaistenie chaty na Trangoške stalo sa akútnym, zástupca Podbrezovej predkladá prehľad splatných finančných záväzkov. Chatu na Chabenci zadali nájomcovi Bohúňovi.

Archívny dokument : Referát stavu o prevádzke stávajúcich horských chat v r.1947 ako aj projekty na vybudovanie nových chat a turistického strediska na Suchom vrchu.

Je známe v turistickej a lyžiarskej verejnosti celej republiky, že náš banskobystrický kraj, toľko vyhľadávaný po celý rok pre svoje prírodné krásy a športové možnosti turistami a športovcami nielen celej republiky ale aj cudzincami, bol za minulej svetovej vojny a za národného povstania veľmi ochudobnený tým, že veľká časť našich horských chat bola okupantami do základov zničená. V našom kraji zostali vlastne len tri chaty, ale aj tie boli značne poškodené a vykradnuté. Následkom tejto skutočnosti utrpela u nás veľmi turistika oproti časom predvojnovým. **V minulom roku mal banskobystrický odbor KSTL v prevádzke len tri chaty, a to :**

1. Makkabi u Králik 2. Sokolskú u Tajova 3. vlastnú na Suchom vrchu

časť o Tajovskej – Sokolskej chate :

“..... niečo lepšie pomery boli v Sokolskej chate. Chata má tiež hubovú nákazu, ale v menšej miere. Jej zariadenie má značné nedostatky rôzneho druhu-návšteva a jej výnos nebola zvláštna. Okrem dôvodov horeuvedených mala na výsledky vplyv aj malá agilnosť azda aj nezdáujem chatára. Celkový čistý výnos z tejto chaty obnášal v roku 1947 Kčs 5.000.-

Chata mala náš inventár, ktorý bol vlni doplnený o 20 kusov etážových postiel. Chýbajú ešte doplniť matrace a rôzne drobnosti. Po dobu prevádzky v našej réžii previedol klub na chate investície vo výške asi 133.000.-Kčs, na ktoré si uplatňujeme nárok, a to eventuálne vo forme päťročného nájmu chaty. V prípade, žeby sme viedli ďalej prevádzku, bolo by treba urobiť tohto roku investície vo výške asi 30.000.-Kčs a doplniť inventár hlavne prikúpením matracov atď.....”

In: Archív KST LOKO : Súbor KSTL BB DOKUMENTY 1938-1949

1940

Spravidca po Banskej Bystrici a okolí. – Banská Bystrica : Slovakotour miestny odbor pre cestovný ruch v Banskej Bystrici za spolupráce odboru KSTL, (b.r.v.) (vydané po roku 1940). – Na str.14-24 je časť s názvom „ Letné a zimné výlety do ďalšieho okolia mesta“. Uvádzajú sa tam aj túry s cieľom pri jednotlivých chatách – chata HG nad Králikami, chata KSTL na Suchom vrchu, chata HG pri Kordíkoch, chata a ozdravovňa mesta Kremnice na Skalke, chata KSTL pri Kráľovej studni, chata KSTL pod Panským dielom (celoročne otvorená, s 20 posteľami v spoločnej nocľahárni), chata KSTL na Hrbe (celoročne otvorená, s 30 posteľami v izbách a v spoloč. nocľahárni)

1945

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 16.augusta 1945 na Valnom zhromaždení odboru KSTL v Banskej Bystrici v malej dvorane Národného domu. – Zvolený nový výbor, v ktorom sa uvádza iba referent chaty Suchý vrch Ján Turek a referent chaty nad Králikami G.Bérez (Tajovská chata sa neuvádza). - In: ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc. .

1946

Archívny dokument : Zápisnica napísaná na výborovej schôdzi miestneho KSTL konanej dňa 27.3.1946 v stredu o 20 hod v kancelárii LSS. – **Uvádza sa aj informácia :**... „Nasledovala správa o rekonštr.prácach na chatách prednesená p.Bukvajom. Podrobné údaje sú zachytené v rozpočtoch podaných p.stav.Majlingom, ktoré sa nachádzajú v archíve odboru. Nár.správcom chat bol poverený p.stav.Majling, čo sa písomne oznámí ONV. Chatári budú tiež čo najskôr určení. Zakúpené boli deky a plátno pre chaty odboru, potraviny-aby čím skôr mohla byť zahájená prevádzka.“ - In: ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.

Archívny dokument : Zápisnica napísaná na výborovej schôdzi bystrického odboru KSTL konanej 12.6.1946 v stredu o 20 hod. v herni Národného domu. – **Uvádza sa aj informácia :**... – „Chata nad Tajovom. Oznámené, že je pred dokončením opravných prác. Za správcu zatiaľ nie je určený nikto. Slávnostné otváranie prevedie sa pozdšie t.j. až bude úplne provozu schopná. Ujednanie so Sokolom je nutné zhotoviť čo najskôr.“ – In: ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 25.6.1946 na VIII.riadnom valnom zhromaždení KSTL odboru v Banskej Bystrici vo veľkej dvorane Národného domu. – v časti „Zničené chaty“ uvádza sa aj informácia :... „Chata na Suchom vrchu nebola ťažko poškodená, takže bola daná s menším nákladom zase do prevádzky. Chata nad Králikami chata nad Tajovom(sokolská) boli už viacej poškodené a vyžiadaly si prevedenie väčších opráv. Chata nad Králikami bola nám daná do správy ONV v Ban.Bystrici. Národným správcom bol menovaný p.Juraj Majling, ktorý svoju funkciu vzorne zastáva. Chata je už tiež v prevádzke. Čo sa týka sokolskej chaty nad Tajovom, jednali sme s telocvičnou jednotou Sokol v Ban.Bystrici, ako majiteľom chaty o prenájme-koncept smluvy je už hotový a ide už len o jej schválenie. Na prevedenie opráv týchto chat, ako aj zničených a poškodených lyžiarskych mostíkov zažiadali sme o náhrady škody a na tieto prác sme už aj dostali určité sumy, ktoré číselne uvedie pokladník odboru vo svojej zpráve.“ V časti „Voľba nového výboru na rok 1946“ sa uvádza – „referent chaty na Suchom vrchu J.Turek, referent chaty nad Králikami staviteľ Juraj Majling, referent chaty nad Tajovom p.Zimányi, referent chaty na Kráľovej studni Ing.Felix Leitl.“

Ďalej je na dobrej ceste prevzatie chaty nad Tajovom do prenájmu od Sokola. Treba ešte dojednať podrobnosti a previesť formality, čo sa zmluvy týka. Predseda kandidačnej komisie arch.Rosenauer navrhuje túto kandidačnú listinu členov výboru a funkcionárov odboru KSTL Banská Bystrica pre rok 1946 : Ref.chaty na Suchom vrchu J.Turek / Ref.chaty nad Králikami Juraj Majling,staviteľ/Ref.chaty nad Tajovom p.Zimányi / Referent postaviť sa majúcich chat na Panskom dieli a na Kráľovej studni : Ing.Felix Leitl Predseda rekonštrukčnej komisie arch.Zdraževský / Členovia rekonštrukčnej komisie : ing.Fr.Beránek riaditeľ SSE, Ing.Štefan Gažo mestský lesný rada, Ing.arch.Kraus, Ing.Felix Leitl, Juraj Majling staviteľ, arch.L.Rozenauer, Ing.Gustav Strähle, Ing.Sándor riaditeľ ME, Juraj Turek staviteľ.

Výška doterajších príspevkov ostáva, len u novoprihlásených členov sa bude vyberať rekonštrukčný príplatok Kčs 10.-

- In: ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 18.11.1946 na schôdzi výboru KSTL odboru v Banskej Bystrici, konanej v herni Národného domu.- Uvádza sa aj informácia :... **Zprávy funkcionárov :** Tajomník odboru, ktorý bol poverený vedením tejto zápisnice vo svojom referáte referoval o vykonaných prácach počas letnej sezóny. Spomenul, že na začiatku leta boli do prevádzky dané klubové chaty nad Králikami a nad Tajovom, ktoré tak pri slávnostnom otvorení ako cez celé leto boli slabo navštevované. Chaty nie sú ešte celkom vybavené a ich inventár treba ešte do započatia zimnej sezóny doplniť. Tajomník klubu ďalej oznámil, že na vianočné sviatky chaty nad Tajovom a nad Králikami bude obsadená so správou domovu bezprístrešných v Bratislave v počte 160 osôb. Zprávu tajomníkovu výbor jednohlasne schválil. predseda Bukvaj a v krátkej zpráve zhrnul dôležitejšie veci. Oznámil výboru, že Poverenie vnútra vypracovalo ideový náčrt dvojročného budovateľského plánu národných výborov pre roky 1947-1948, v ktorom v časti C, hlava I. ods.4 Cudzinecký a turistický ruch, je na strane 18 uvedená položka :

a) Spolupráca s KSTL-pomoc pri stavbe chaty / b) Propagácia kraja, plakáty, články / c) Ubytovacie možnosti.

Je to prvý krok k tomu, aby činnosť KSTL a jeho jednotlivých složiek bola priamo podporovaná z obecného hospodárstva. Vyzval preto tajomníka odboru, aby sa dal ihneď do styku s MNV, aby táto časť dvojročného budovateľského plánu bola ozaj využitá v prospech nášho kraja a k prospechu turistiky a složiek KSTL.

Spomenuli sa aj starosti s chatármi, ktorí ešte s našim odborom nemajú smluvy. Prišlo sa k druhému bodu programu : Výstavba chat : Celú rozpravu viedol pán predseda Bukvaj. Oznámil, že na Suchom vrchu sa postavila hospodárska budova, nákladom 61.000 Kčs. Nad Králikami chata bola vybavená nákladom 212.000 Kčs, a chata nad Tajovom nákladom 176.000 Kčs. Tu bola postavená hospodárska budova. Táto chata potrebuje ešte pece a poste. Náklad na turistickú nocľaháreň činí 56.000 Kčs z ktorej sumy sa zakúpil inventár. Náklad na lyžiarske môstky činí 215.000 Kčs. Vyúčtovanie prvých záloh bolo prevedené a zaslané cez ústredie poverenictvu pre priemysel a obchod. Tieto investície boli výborom jednohlasne schválené.

V ďalšom bol poverený pán arch.L.Rosenauer, aby predložil rozpočet na turistickú nocľaháreň, ako aj aby započal s prípravnými prácami. Provizórny text smluvy s telocvičnou jednotou SOKOL, ohľadom chaty nad Tajovom, bol výborom schválený tým, že vec vybaví z právnej stránky pán JUDr.Sitár. Pán predseda potom oznámil, že Poverenictvo pre priemysel a obchod vo svojom rozpočte na výstavbu chat spomína na chatu pri Kráľovej Studni s obnosom 700.000 Kčs a na chatu na Pánskom dieli s obnosom 400.000 Kčs, Zvlášť utvorená technická skupina odboru zadá vyhotovenie stavebných plánov príslušným interessantom. Živá debata sa rozprúdila pri spomenutí výstavby horského hotelu na Križnej, ktorému bodu programu výbor venoval skoro celú hodinu. Odborné posudky o tejto téme dodali pán Ing.Strähle a pán Ing.Gažo. Po dlhšej debате sa prispelo k tomu názoru, že problému výstavby chat treba venovať jeden celý večer. –

- In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.**

Turistické chaty v okolí Banskej Bystrice. - In: Krásy Slovenska. - Roč.24, č.9-10(1946-47), s.281-282. – Odbor KSTL Banská Bystrica je majiteľom, resp.národným správcom 3 turistických chat v okolí BB – Chata nad Tajovom, Chata na Suchom vrchu, Chata nad Králikami. Uvádzajú sa údaje o týchto chatách – kapacita, strava, ceny, prístup.

Chata nad Tajovom (nadmorská výška 870 m) je vzdialená od obce Tajov 4 km. Spojenie autobusom ČSD do Tajova (8 Kčs), odkiaľ pešo 60 min., prípadne povozom. Prevádzka celoročná. Počet izieb 6, z toho jedna 1-posteľová, tri 4-posteľové, jedna 14-posteľová a jedna 10-posteľová. Celodenná penzia (strava 3 razy denne) Kčs 100,— pre osobu. Diétna kuchyňa, menší bazén na kúpanie. Pausálna cena penzie pre osobu na tri dni Kčs 280,—, na sedem dní Kčs 620,—, na štrnásť dní Kčs 1300,—. Sľava pre deti z celodennej penzie 33%.

1947

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 15.apríla 1947 v utorok na IX.riadnom valnom zhromaždení KSTL odboru v Banskej Bystrici v Malej dvorane Národného domu.- Uvádza sa aj informácia :... Zprávy činníkov za rok 1946.Úvodom k správam činníkov

p.predseda Bukvaj uviedol Zo zprávy účtovníka počujete,že sme na majetku vzrástli o Kčs 1,034.234.85. Tohto úspechu docielili sme pomocou subvencií, ktoré sa nám podarilo získať. Tieto subvencie použité boli jednak do opráv a zariadenia turistických chat na Suchom Vrchu, nad Králikami a nad Tajovom, jednak do stavieb lyžiarskych môstkov Štefánikovho a v Laskomeri a do zariadenia nocľahárne. Práca s rekonštrukciou týchto objektov bola veľmi obsiahla a vyčerpávajúca. Rok 1946 môžeme preto napriek všetkým ťažkostiam považovať za rok pre náš odbor veľmi úspešný. K zrekonštruovaným lyžiarskym môstkom, ktoré už stály k dispozícii počas lyžiarskych majstrovstiev ČSR vo februári 1946 **pribudly behom leta turistické chaty** : nad Králikami (býv.Makabi) ktorú sme dostali do národnej správy a turistickú chatu nad Tajovom (Sokolskú), ktorú máme v prenájme. S našou vlastnou tur.chatou na Suchom Vrchu, kde sme postavili novú hospodársku budovu, máme pod Kremnickými vrchami v prevádzke 3 chaty o úhrnom 100 posteliach, čím sme dali predpoklady, aby turisti a lyžiari mohli aspoň na tieto miesta nášho okolia chodiť. Nepodarilo sa nám dosiaľ uskutočniť jednu dôležitú úlohu t.j.zriadenie turistickej nocľahárne a to pre nedostatok vhodných miestností v Banskej Bystrici. Dúfam však, že i toto sa podarí v krátkom čase. Pre tento rok naša najhlavnejšia úloha bude započat' s výstavbou zhorených chat na Kráľovej Studni a pod Panským Dielom. Vyhotovenie stavebných plánov na tieto chaty je už zadane, takže toho roku môžu sa už započat' prípravné práce tak, aby v r.1948 mohly byť chaty dohotovené. Výstavba týchto chat je do dvojročnice pojatá. Okrem toho máme na programe stavbu turistického domova v Banskej Bystrici, ktorá vec nadobúda už tiež konkrétnejších foriem a ďalej stavbu výťahu na Úrpine a prestavbu, alebo novostavbu chaty na Suchom Vrchu.

Zpráva tajomníka odboru-V letnej sezone minulého roku po Kráľickej chate dali sme do prevádzky aj chatu nad Tajovom. Pri slávnostnom otvorení bolo však iba niekoľko verných turistov. Žiaľ Bohu tieto naše chaty boli tak cez letnú ako aj zimnú sezonu slabo navštevované. Iba počas vianočných sviatkov sme mali naše chaty plné, keďže boli obsadené deťmi v počte 160. Zo sprostredkovanie tohto pobytu Klub obdržal 4.000 Kčs. Chaty boli náležite propagované a teraz už aj pojaté do soznamu ubytovacích podnikov cestovného ruchu Špecifikácia nahnuteľností: Nehnuteľnosti vlastné : Chata na Suchom Vrchu Kčs 70.000/ Lyž.mostík Štefánikov Kčs 130.000/ lyž.mostík v Laskomeri Kčs 130.000 / Lodenica na Hati Kčs 100 / dovedna Kčs 330.100 // Nehnuteľnosti v správe : Chata nad Králikami Kčs 157.719.65/ Chata nad Tajovom Kčs 124.292.80 / dovedna Kčs 282.012.45// - Podpísaný pokladník Oravský, tajomník Medlen, predseda Bukvaj. Uvedené údaje preskúšali a správnymi uznali: Ján Valach, revízor účtov. Pri tejto zpráve sa ozvali niekoľkí členovia, ktorí neboli spokojní s nájomným chatárov. Vysvetlenie podal pán predseda Bukvaj a p.tajomník Medlen.

- In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.**

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 15.apríla 1947 na zriaďujúcej schôdzi výboru KSTL odbor Banská Bystrica v Malej dvorane Národného domu.- Uvádza sa aj informácia :... Správca chaty nad Tajovom Fridrich Zimáni / správca chaty nad Králikami Ján Dzúrik / správca chaty na Suchom Vrchu Neubauer. — In: ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.

Archívny dokument : Zápisnica z výborovej schôdze odboru KSTL v Banskej Bystrici, konanej dňa 22.7.1947 v herni Národného domu.- Uvádza sa aj informácia :... Referáty o chatách boli zhrnuté v zpráve predsedu, v ktorej oznamuje :Chata nad Tajovom-Sokolská, potrebuje tiež niektoré opravy na budove a doplnenie inventára. O ďalšom investičnom programe bude tiež rozhodnuté po definitívnom dojednaní nájomného pomeru s TJ Sokol v Banskej Bystrici. — - In: ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc

Archívny dokument : Zápisnica z výborovej schôdze odboru KSTL v Banskej Bystrici, ako aj schôdze stavebnej komisie KSTL dňa 1.októbra 1947 v miestnosti krajského riaditeľstva Slovenských elektrární. - Uvádza sa aj informácia :... Ústredie KSTL v Liptovskom Sv.Mikuláši bolo požiadané o zaradenie našich chat do cenovej kategórie „B“, ako chat ležiacich odľahle od železničných staníc s poľnou prístupovou cestou. **Chata nad Tajovom:** Doposiaľ nebol vyriešený nájomný pomer s telocvičnou jednotou Sokol. Ak by telocvičná jednotu Sokol chcela prevziať správu chaty, má sa postupovať podobne ako pri chate nad Králikmi. Keď sa nahradia náklady, chaty sa odbor zriekne. Chatár na tejto chate je tiež slabý a bol už pokutovaný do výšky troch tisíc korún za nepoctivé machynácie s účtenkami.
- In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.**

Archívny dokument : Zápisnica o obnovujúcom valnom zhromaždení Klubu slovenských turistov a lyžiarov, odboru v Banskej Bystrici, ktoré bolo dňa 16.októbra 1947 o 20,00 hod v miestnosti malej sály Národného domu v Banskej Bystrici. - Uvádza sa aj informácia :... Pán predseda Bukvaj obšírne referoval o výstavbe turistických chat, nocľahárni, turistických výťahov a o turistickom domove, ktoré stavby ak sa neuskutočnia v dvojročnici, budú pojaté do plánovanej päťročnici. -
- In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.**

Výročná zpráva za rok 1946. – Liptovský Mikuláš : Klub slovenských turistov a lyžiarov (1947).- 69 s. – V časti Rekonštrukcia a výstavba vojnou zničených chat (str.31-48) sa uvádzajú údaje aj o **Chate nad Tajovom**, odbor KSTL Banská Bystrica. Vojnovými udalosťami značne poškodená a vykradnutá. Odbor ju opravil a znovuzriadil s celkovým nákladom 125.043 Kčs. Má 40 postelí, do prevádzky bola daná 4.8.1946. Odbor prenajal dlhodobým nájom pozemok pod chatou.

Soznam chat, útulní a nocľahární KSTL podľa stavu 1.apríla 1947. – In: Krásy Slovenska. - Roč.24, č.9-10 (1947), s.277. – Z Nízkyh Tatier a z okolia BB je uvedené : Útulňa na Dedkove odboru KSTL Harmanec, Chata nad Králikmi (nájomca J.Výpulok, pošta Tajov), Chata nad Tajovom (nájomca O.Sliacky, pošta Tajov), Štefánikova chata na Ďumbieri (správca I.Kopták, pošta Mýto pod Ďumbierom).

Archívny dokument : Klub slovenských turistov a lyžiarov, odbor v Banskej Bystrici – Súvaha : Majetok k 31.decembru 1947 . - Uvádza sa kompletný prehľad o hospodárení za rok 1947.Uvádzajú sa nehnuteľnosti:Chaty – na Suchom vrchu (94.746.-), nad Králikmi(154.592.-),**nad Tajovom(126.769.-)**, na Kráľovej studni(218.500.-), na Panskom dieli(5.000.-). Nocľaháreň v BB(56.100.-). Lodenica na Hatí(100.-). Lyžiarsky mostík gen.Štefánika(101.640.-), lyž.mostík v Laskomeri(100.170.-).V Banskej Bystrici dňa 31.decembra 1947 . Rkp.podpisy - predseda, tajomník, pokladník, revízor. **Pozn.:Kópia je opatrená razítkom ŠOKA BB zo dňa 20.5.1994**

In: Archív KST LOKO : Súbor KSTL BB DOKUMENTY 1938-1949

1948

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 22.marca 1948 v herni Národného domu v Banskej Bystrici na výborovej schôdze KSTL, odboru Banská Bystrica.- Uvádza sa aj informácia :... **Chata nad Tajovom.** Pre túto chatu treba objednať matrace, keďže k tomuto udelil výbor svoj predbežný súhlas. V chate treba čím skôr previesť najnutnejšie opravy, obzvlášť opravu spodných trámov v pivnici, nakoľko tie sú spráchnivelé. — In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.**

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 28.apríla 1948 na X.riadnom valnom zhromaždení Klubu slovenských turistov a lyžiarov, odboru v Banskej Bystrici, ktoré sa zdržalo o 20.h. v malej sále Národného domu.- Uvádza sa aj informácia :... **Zpráva referenta chat (Ing.Beránek):** Pán Ing.Beránek vo svojej obšírnej zpráve oznamuje valnému zhromaždeniu stav o prevádzke stávajúcich horských chat v r.1947 ako aj projekty na vybudovanie nových chat a turistického strediska na Suchom Vrchu, odovzdanie Kráľickej chaty ústrediu Židov v Bratislave, pomery v Sokolskej chate, prevádzku chaty na Suchom Vrchu. V tejto precíznej zpráve p.Ing.Beránek rozviedol svoj ideový plán na vybudovanie rekreačného strediska na Suchom vrchu pri Banskej Bystrici. Táto zpráva sa nachádza v archíve odboru. „-
- In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.**

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 28.4.1948 o 22.13 v malej dvorane národného domu v Banskej Bystrici na zriaďujúcej schôdze výboru KSTL-odboru v Banskej Bystrici.- Uvádza sa aj informácia :... Na návrh kandidačnej komisie výbor a predsedníctvo odboru bol následovne zostavený a schválený : ref.chaty Suchý Vrch Juraj Vigaš / ref.chaty Sokolskej Karol Neubauer / referenti novostavieb chat - Kráľova Studňa : Ing.Hlaváč a Ing.Leitl /referenti novostavieb chat – Panský Diel : staviteľ Ivaška a staviteľ Ján Čatloš / Referent pre 5.ročnicu : Ing.Fridrich Beránek. — In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc.**

Archívny dokument : Zápisnica napísaná dňa 13.decembra 1948 na výborovej schôdzi odboru KSTL v Banskej Bystrici v herni Národného domu.- Uvádza sa aj informácia :... **Chata Sokolská** je vybielená, dali sa matrace zhotoviť. —
- In: **ARCHÍV KST LOKO : Zápisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zápisníc**

Archívny dokument : Referát stavu o prevádzke stávajúcich horských chat v r.1947 ako aj projekty na vybudovanie nových chat a turistického strediska na Suchom vrchu. - Je známe v turistickej a lyžiarskej verejnosti celej republiky, že náš banskobystrický kraj, toľko vyhľadávaný po celý rok pre svoje prírodné krásy a športové možnosti turistami a športovcami nielen celej republiky ale aj cudzincami, bol za minulej svetovej vojny a za národného povstania veľmi ochudobnený tým, že veľká časť našich horských chat bola okupantami do základov zničená. V našom kraji zostaly vlastne len tri chaty, ale aj tie boli značne poškodené a vykradnuté. Následkom tejto skutočnosti utrpela u nás veľmi turistika oproti časom predvojnovým. V minulom roku mal banskobystrický odbor KSTL v prevádzke len tri chaty, a to :

1. Makkabi u Králik

2. Sokolskú u Tajova a

3. vlastnú na Suchom vrchu

MAKKABI. Chatu spravoval náš odbor ako národná správa, a to do januára t.r. Chata je zamorená hubou v takej miere, že je škoda tam robiť väčšie investície vôbec. V minulom roku hlavne z tohto dôvodu boli robené len najnutnejšie menšie investície. Po odovzdaní chaty ústrediu Židov odobrali sme si náš inventár, urobené investície nám boli riadne potvrdené, ale likvidované doposiaľ neboli. Návšteva tejto chaty v minulom roku bola pomerne veľmi slabá a podľa toho aj jej čistý výnos z nej obnášal 2.500.-Kčs!

O niečo lepšie pomery boli v Sokolskej chate. Chata má tiež hubovú nákazu, ale v menšej miere. Jej zariadenie má značné nedostatky rôzneho druhu-návšteva a jej výnos nebola zvláštna. Okrem dôvodov horeuvedených mala na výsledky vplyv aj malá agilnosť azda aj nezaujím chatára. Celkový čistý výnos z tejto chaty obnášal v roku 1947 Kčs 5.000.-

Chata mala náš inventár, ktorý bol vlni doplnený o 20 kusov etážových postiel. Chýbajú ešte doplniť matrace a rôzne drobnosti. Po dobu prevádzky v našej rézii previedol klub na chate investície vo výške asi 133.000.-Kčs, na ktoré si uplatňujeme nárok, a to eventuelne vo forme päťročného nájmu chaty. V prípade, žeby sme viedli ďalej prevádzku, bolo by treba urobiť tohto roku investície vo výške asi 30.000.-Kčs a doplniť inventár hlavne prikúpením matracov atď.

CHATA NA SUCHOM VRCHU. Dnes je to naša jediná vlastná chata. Behom bojov utrpela síce, ale zostala dosť dobre zachovalá, aj keď bola vyrabovaná. Na chate neboli robené od jej postavenia žiadne väčšie opravy a preto pristúpil odbor v minulom roku ku generálnej oprave a úprave. Chata na Suchom vrchu je veľmi obľúbeným miestom turistov, lyžiarov a priateľov prírody zo širšieho okolia, aj turistov z Čiech a Moravy po celý rok. Chata má však hlavne ten nedostatok, že je pre tak veľký záujem naprosto nedostatočná. Z dôvodov horeuvedených – vďaka mimoriadnemu porozumeniu ústredia KSTL -. Previedly sa v minulom roku veľkorysé opravy a doplnky inventáru vo výške asi 170.000.-Kčs.

Menovite boli prevedené : Nový poklad strechy, za starý šindel bol položený eternit, poškodená a čiastočne opotrebovaná veranda vymenená, celý vonkajšom srubovej stavby bol vyspáraný a izolačným náterom riadne impregnovaný, kamenná časť spodku cementom vyspáraná, riadne bola opravená úschovňa lyží v prízemku, opravené a natreté všetky okenice atď. Veľkú pozornosť venoval odbor v rámci opráv aj doplneniu inventára, jedálne a izieb. Inventár jedálne bol doplnený potrebným počtom nových stoličiek a stolov, v izbách zakúpením 10 kusov etážových postelí zvýšil sa počet lôžok z 24 na 34 kusov. Tak iste posteľná bielizeň bola doplnená vankuší a matracmi. Viac lôžok bohužiaľ už v tejto chate umiestniť nebude možné a naliehavá potreba ďalších 60 až 100 spacích možností sa bude musieť riešiť výstavbou novej chaty alebo turistického hotelu. Tohto roku dokončia sa opravné práce pokrytím a izolovaním hospodárskych budov, najmä drvnárne. Okrem toho zahájili sme už kroky, aby boli do chaty zavedené št. telefón aj elektr. prúd pre osvetlenie, varenie a čerpanie vody. Chata, vďaka aj veľmi agilnému chatárovi, je veľmi obľúbená, čo sa javí aj na stále stúpajúcom jej čistom výnose, ktorý obnášal za rok 1947 napriek všetkým nedostatkom výšku asi 15.000.-Kčs. Zaujímavý je ďalší vzrast. Od januára t.r. obnáša doteraz už čistý zisk asi Kčs 20.000., pričom januárová návšteva bola minimálna. Tento fakt je dôkazom, že na Suchom vrchu je treba aj je rentabilné postaviť čím skôr riadny turistický podnik !

Suchý vrch pri Banskej Bystrici ako rekreačné stredisko stredného Slovenska.

Stredné Slovensko bolo vždy záujmovým centrom turistiky, lyžiarstva a cudzineckého ruchu. Toto centrum je reprezentované mestom Banská Bystrica, ako prirodzeným centrom aj jeho rozsiahlym okolím, ktorého prírodné krásy sú miestami jedinečné.

Po druhej svetovej vojne zvýšil sa neobyčajne doterajší záujem o Banskú Bystricu a jej okolie, ako centra a javiska Národného povstania, miesta ťažkých bojov národnej armády, partizánov aj oslobodzujúcich armád s okupantami....

Tahoročný, prvý mimoriadny nával turistiky a cudzineckého ruchu bol v B.Bystrici miestnym odborom KSTL aj kanceláriou pre cudzinecký ruch zdolaný len s najväčším vypätím síl príslušných inštitúcií, pričom kvalita služby ubytovacej a informačnej bola následkom terajších katastrofálnych nedostatkov všetkého druhu mierne rečeno veľmi slabá a špeciálne otázka ubytovacia priam katastrofálna. Chaty hlavných turistických cieľov na Zlatej studni, Panskom dieli sú vypálené, ubytovacie možnosti v Banskej Bystrici sú naprosto beznádejné. Stávajúce hotely Národný dom a Wagner sú naprosto neschopné okrem pomerne malého počtu celoročných stálych návštevníkov ubytovať sezonných návštevníkov a veľmi skromná nocľaháreň KSTL so svojimi 70 alebo 100 lôžkami je kvapkou v mori pre bežné 3-500 členné denné návštevy. A informačná služba odboja v okolí ? Doposiaľ neorganizovaná, len príležitostná, doslovne v plienkach....

Treba prikočiť ihneď k nápravám vo všetkých tangovaných oboroch, t.j. v obore ubytovacím, informačnom a propagačnom. Konkrétne je treba :

V Banskej Bystrici : Riadne doplniť terajšiu ešte aj teraz nedostatočnú turistickú nocľaháreň aspon pre 150-200 osôb. Zriadiť turistický domov, turistické a lyžiarske informačné a propagačné centrum cudzineckého ruchu pre celé stredné Slovensko. Usmerniť spolu s príslušnými inštitúciami(múzeum odboja, partizánskou odbočkou, cudzineckým ruchom) informačnú službu, zaistenie a uchovanie pamiatok povstania a v celom okolí Banskej Bystrice.

V okolí Banskej Bystrice : Postarať sa o čímskoršie znovupostavenie za povstania vypálených turistických chát, najmä na Kráľovej studni, Panskom dieli – je vecou KSTL. Skoncentrovať všetok turistický a cudzinecký ruch vo voľnej horskej prírode v typickom povstaleckom kraji na mieste komunikačne rýchle a dobre prístupnom po celý rok, pričom však v bezprostrednej blízkosti Banskej Bystrice.....Všetkým horeuvedeným podmienkam a požiadavkám vyhovuje doterajšie každodenné a celoročné výletné miesto Bystričanov-Suchý vrch a jeho okolie....

...Vzhľadom na situáciu a možnosti priamo v B.Bystrici, rozhodol sa KSTL v Banskej Bystrici po súhlase s ústredím KSTL v Lipt.Sv.Mikuláši zahájiť všetky prípravné práce k vypracovaniu generálneho projektu a regulačného plánu odborníkmi na rekreačné stredisko na Suchom vrchu a jeho najbližšom okolí.... Zásadný súhlas dali už aj zástupcovia MNV najviac tangovaných obcí – Radvaň a Malachov, KSTL ústredie v Lipt.Sv.Mikuláši, odbočka cudzineckého ruchu v B.Bystrici aj ONV v B.Bystrici...

...Ako prvá musí byť vybudovaná riadna vozovka ako pokračovanie vozovky (št.hradská) B.Bystrica – Radvaň – Malachov – Ortuť – predĺženie cca o 1.2 km cez horu na miesto hotelu sko centra...

...Ústredie KSTL v Lipt.Sv.Mikuláši prípisom zo dňa 31.júla t.r. čís.4427/47 poverilo odbor KSTL v Banskej Bystrici prípravou návrhu na projekt a výstavbu rekreačného strediska na Suchom vrchu pri B.Bystrici a odkázalo nás, aby sme si zadovážili príslušné inštrukcie najmä od štátneho plánovacieho úradu, ktorým podmienkam musí projekt vyhovovať, aby mal právoplatnosť aj zaväzoval tangované národné výbory. V Banskej Bystrici 28.4.1948

(Pozn.: tento dokument, z ktorého sú tu odpísané podstatné časti, má v pôvodine 6 strojopisných strán, nie je parafovaný podpisom ani razítkom, nie je zrejme komu bol zaslaný resp. kde odznel. Naša kópia bola vyhotovená v Štátnom okresnom archíve Ban.Bystrica 20.5.1994)

In: Archív KST LOKO : Súbor KSTL BB DOKUMENTY 1938-1949

Archívny dokument : Stavby KSTL dané do prevádzky od skončenia vojny do konca dvojročnice 1948. –Čís.6265/48.-Vec: Splnenie 2RP.- 20.októbra 1948.-(názov objektu /meno odboru KSTL/investovaná suma) :

o.i. uvádza sa aj :

Chata nad Tajovom / Banská Bystrica / 260.000.-

Chata nad Králikmi / Banská Bystrica / 250.000.-/ Chata na Suchom vrchu/ Banská Bystrica / 210.000.-/

Nocľaháreň v Banskej Bystrici / BB / 350.000.-/Lyžiarsky mostík Laskomer / Banská Bystrica / 165.000.-

Kópia dokumentu -In: Archív KST LOKO : Súbor KSTL BB SCAN DOKUMENTOV

1949

Archívny dokument : Zázpisnica z výborovej schôdze KSTL odbor v Banskej Bystrici konanej dňa 23.mája 1949 v herni Národného domu.-

Uvádza sa aj informácia :... Referent chaty nad Tajovom: Referuje Karol Neubauer. Oznamuje, že dodané matrace dobre nepasujú do postiel, sú veľké a keď by sa daly len 2 kusy na 1 posteľ, treba potom robiť ešte podhlavníky. Žiada, aby sa záležitosť s matracmi vybavila tak, aby to najlepšie vyhovovalo potrebe chaty. Ďalej oznamuje, že treba opraviť bazén na kúpanie, ktorý je pri chate. Oprava by sa previedla brigádnicke, ale na tento cieľ treba 20q cementu, o ktorý sa má žiadať na ONV. Taktiež je treba doplniť posteľné zariadenie aspoň 20 plachtami. So Správou št.lesov bolo dojednané vo veci výmeny pozemku ležiaceho pred chatou a patriaceho p.žabkovej z Kordík. Výmena podľa doterajšieho priebehu jednanja bude pravdepodobne prevedená. Bolo by veľmi potrebné opraviť cestu vedúcu k chate. Aj v tejto veci bolo jednané so štátnymi lesmi. Zpráva bola vzatá na vedomie a prednesené návrhy boli prijaté.

- In: ARCHÍV KST LOKO : Zázpisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zázpisníc.

Archívny dokument : Zázpisnica napísaná dňa 9.júna 1949 na XI. Riadnom valnom zhromaždení Klubu slovenských turistov a lyžiarov odboru v Banskej Bystrici ktoré sa zdržalo o 20 hod. v malej sále Národného domu. – Uvádza sa aj informácia :... Zpravu referenta chaty Sokolskej nad Tajovom predniesol p.Neubauer. Zpráva je uložená v archíve o valnom zhromaždení. Splnomocnenie výboru prevedením investičných prác v rámci päťročnice: Pre splnenie určitých úloh päťročnice je treba takého rozhodnutia, ktoré podľa stanov by príslušalo len valnému zhromaždeniu. Aby sa mohlo rozhodovať rýchlo bez zdĺhavého svolávania val.shromaždenia je nutné poveriť výbor odboru, aby sa právoplatne usnášal na veciach investičnej povahy patriacich do kompetencie val.shromaždenia. Valné zhromaždenie návrh jednohlasne schválilo. - In: ARCHÍV KST LOKO : Zázpisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zázpisníc.

Archívny dokument : Zázpisnica napísaná dňa 9.júna 1949 o 23.10 hod v malej dvorane Národného domu v Banskej Bystrici na ustanovujúcej schôdze výboru KSTL-odboru v Banskej Bystrici.- Uvádza sa aj informácia :... nový výbor: ref. chaty Suchý Vrch Ing.Fridrich Beránek , ref.chaty Sokolskej Karol Neubauer, ref.chaty pri Kráľovej Studni Ing.Felix Leitl, Ing.Karol Hlaváč –

- In: ARCHÍV KST LOKO : Zázpisnice odboru KSTL v Banskej Bystrici 1939-1949/ PC prepis zázpisníc.

Archívny dokument : Predmet:dávky z majetku a prírastku na majetku. – List KSTL BB adresovaný Jednotnému národnému výboru- finančnému referátu, vyrubovaciemu oddeleniu v BB, datovaný 27.12.1949. –Je to odpoveď KSTL na List JNV z 8.9.1949. – celý text : K 1.1.1939 sme vlastnili Turistickú chatu pri Kráľovej studni- 2 budovy, pop.č.70 a 71, postavenú na prenajatom pozemku o mesta BB č.parc.967 kú Harmanec, bil.hodnota 92.000 Kčs. Turistickú chatu na Suchom vrchu č.p.253, postavenú na vlast.pozemku vložka č.611 kú Radvaň, bil.hodnota 30.430 Kčs.

K 31.12.1945 – tur.chata pri Kráľovej studni(obidve budovy) bola v novembri 1944 vypálená nemcami.

Tur.chata na Suchom vrchu bola len značne poškodená. Bilančná hodnota je 13.000 Kčs.

Turistická chata na Kráľikoch č.p.90 nebola a nie je našim vlastníctvom. Patrila pôv.Telovýchovnému spolku Makkabi v BB, počas Slovenského štátu bola v držbe Hlinkovej Gardy. Počas SNP, počas okupácie a pri prechode frontu bola veľmi poškodená. V r.1946 bola daná do národnej správy nášmu klubu, nami bola opravená, v r.1948 bola národná správa zrušená a chata odovzdaná Likvidácii majetku Ústredne Židov v Bratislave. Spravuje ju teraz Židovská náboženská obec BB.

V roku 1945 nebola ešte ani chata na Suchom vrchu v prevádzke, pretože v roku 1945 žiaden turistický ruch nejstvoval v dôsledku obáv pred minami a pod. A nebolo možné ani nahradiť zničené zariadenie a inventár.

Subvencia 643.500 Kčs, ktorú sme obdržali od Pov.priem.a obchodu,prostredníctvom nášho ústredia v Lipt.Sv.Mikuláši dňa 27.12.1945, bola určená na rekonštrukciu vojnou zničených alebo poškodených turistických zariadení nášho odboru a to na nasledovné účely : Na tur.chatu nad Králikami, ktorej rekonštrukcia nám bola zverená, keďže nemal sa kto o ňu postarať – Kčs 200.000. a tur.chatu nad Tajovom, ktorej majiteľom je TJ Sokol BB, o ktorú sa po fronte tiež nemal kto postarať a ktorej rekonštrukcia nám bola tiež zverená – Kčs 200.000. Na turist.nocľaháreň v BB tiež za fronty zničenej Kčs 100.000. Na lyžiarske mostíky v BB taktiež za vojny poškodených Kčs 100.000. Na chatu na Suchom vrchu Kčs 50.000. KSTL, teda aj náš odbor bol právne a majetkovo pričlenený do JTO Čs.obci Sokolskej dňa 25.9.1949, keď sa tak rozhodlo na manifestačnom valnom zhromaždení v tento deň v Bratislave. Dávajúc Vám toto na vedomie oznamujeme úct., že trváme na vybavení našej žiadosti o oslobodenie od majetkových dávok a ostávame s pozdravom Päťročnici zdar !

(Okrúhla pečiatka KSTL Odbor BB a dva rkp.podpisy) – Tento archívny dokument pochádza zo Štátneho okresného archívu BB, jeho kópia bola vyhotovená 20.5.1994.

In: Archív KST LOKO : Súbor KSTL BB DOKUMENTY 1938-1949

Archívny dokument : List od: KSTL Odbor Banská Bystrica. – 27.septembra 1949. – Č.347/49.B.- Predmet : dávky z majetku a prírastku na majetku. – Komu: Jednotný národný výbor, fin.referát, vyrubovacie oddelenie, Banská Bystrica. - Vyhovujúc Vašej výzve zo dňa 8.IX.1949 vo veci žiadosti o oslobodenie od majetkových dávok oznamujeme Vám nižšie žiadané dáta :

K bodu 1./ bilanciu(účet súvahy) k 31.12.1938 prikladáme

K bodu 2./ k 1.1.1939 sme vlastnili : turistickú chatu pri Kráľovej Studni vedenú pod pop.číslo 70 a 71 postavenú na prenajatom pozemku od mesta BB č.parc.967 kú Harmanec. Bil.hodnota Kčs 92.000.-

Turistickú chatu na Suchom Vrchu č.p.253, postavenú na vlastnom pozemku vložka č.611 kú Radvaň. Bilančná hodnota Kčs 30.430 včetně pozemku.

K 31.decembri 1945 : tur.chata pri Kráľovej Studni (obidve budovy) bola v novembri 1944 vypálená nemcami. Tur.chata na Suchom Vrchu bola len značne poškodená. Bilančná hodnota Kčs 13.000.-

Turist.chata v Králikách č.p.90 nebola a nie je našim vlastníctvom. Patrila pôv.Telovýchovnému spolku Makkabi v B.Bystrici, po dobu Slov.štátu bola v držbe Hlinkovej Gardy. Za Slovenského národného povstania a počas okupácie a pri prechode frontu bola veľmi poškodená, v r.1946 bola daná do národnej správy nášmu klubu, nami bola opravená, v r.1948 bola národná správa zrušená a chata odovzdaná Likvidácii majetku Ústredne Židov v Bratislave. Spravuje ju teraz Židovská náboženská obec B.Bystrica.

K bodu 3./ V roku 1945 nebola ešte ani chata na Suchom Vrchu v prevádzke, pretože v roku 1945 žiaden turistický ruch nejstvoval v dôsledku obáv pred minami a pod. a nebolo možné ani nahradiť zničené zariadenie a inventár.

K bodu 4./ Subvencia Kčs 643.500.-, ktorú sme obdržali od Pov.priemyslu a obchodu prostredníctvom nášho ústredia v Lipt.Sv.Mikuláši dňa 27.decembra 1945, bola určená na rekonštrukciu vojnou zničených alebo poškodených turistických zariadení nášho odboru a to na nasledovné účely :

Na turistickú chatu nad Králikmi, ktorej rekonštrukcia bola nám zverená, keďže nemal sa kto o ňu postarať –Kčs 200.000 . Na turistickú chatu nad Tajovom, ktorej majiteľom je T.J.Sokol Banská Bystrica, o ktorú sa po fronte tiež nemal kto postarať a ktorej rekonštrukcia bola

tiež nám sverená – Kčs 200.000.-. Na turistickú nocľaháreň v Ban.Bystrici tiež za fronty zničenej – Kčs 100.000.-. Na lyž.môstky v Banskej Bystrici taktiež za vojny poškodených-Kčs 100.000.-. Na chatu na Suchom Vrchu-Kčs 50.000.- (Diferencia Kčs 6.500.-číní kolkovné).

K bodu 5./ Klub slovenských turistov a lyžiarov a tedy aj náš odbor bol právne aj majetkovo pričlenený do Jednotnej telovýchovnej organizácia Československej obci Sokolskej dňa 25.septembra 1949, keď sa tak rozhodlo na mimoriadnom manifestáčnom valnom zhromaždení v tento deň v Bratislave.

Dávajúc Vám toto na vedomie oznamujeme úct., že trváme na vybavení našej žiadosti o oslobodenie od majetkových dávok a ostávame s pozdravom Pätročnici zdar !

1.príloha. Okružle razítko KSTL Odbor B.Bystrica a dva rkp.podpisy

Pozn.: Na konci spisu je príjmové spisové razítko: Jednotný národný výbor finančný referát Banská Bystrica. Došlo poštou 27.IX.1949.

In: Archív KST LOKO : Súbor KSTL BB DOKUMENTY 1938-1949

Archívny dokument : List od : Sokol NV, turistický oddiel, Banská Bystrica.- č.391/49. – 15.novembra 1949. – Komu : Krajský národný vobor-referát výživy Banský Bystrica. – Predmet : Žiadosť o prídel vína pre tur.chaty. – Úctive žiadame, aby ste nám k blížiacej sa lyžiarskej sezóne prideliť pre naše turistické chaty :

Na Suchom Vrchu s 55 lôžkami – 300 l vína

Nad Tajovom so 40 lôžkami – 200 l vína

Pri Kráľovej Studni s 30 lôžkami – 200 l vína.

Prosíme, aby ste našu žiadosť priaznive vybavili v záujme rozvoja cestovného ruchu v našom okrese. Naše chaty budú cez zimnú sezónu obsadené početnými výpravami a rôznymi kurzami a je našou úlohou, aby sme nároky našich hostí v chatách mohli čo najlepšie uspokojiť. Ďakujeme vopred za priaznivé vybavenie a ostávame s pozdravom Hore zdar ! (Rkp.podpisy predsedu / tajomníka)

In: Archív KST LOKO : Súbor SOKOL BB

LUTONSKÝ, Alojz: Chaty, útulne, nocľahárne a podniky Klubu slovenských turistov a lyžiarov v roku 1949. -Liptovský Mikuláš: Klub slovenských turistov a lyžiarov, 1949. -29 s. - **Chata nad Tajovom(870 m n.m.) KSTL odbor Banská Bystrica. Nájomca Ondrej Sliacky, Tajov č.5. Otvorená celoročne. 6 izieb, spolu 40 postelí. Celodenná penzia 90 Kčs.**

1953

BUKVAJ, Ján: Letná a zimná turistika. – In: Banská Bystrica – mesto Povstania / zost.Alexander Križka. - Bratislava: Tatran, 1953. – s.81-95. – Na str.84 uvádza : "...V súvislosti s novostavbou chaty pri Kráľovej studni postavili v divom teréne príchodovú cestu, ktorou bude možné dôjsť k chate vo výške 1270 metrov aj autami. **Má sa začať aj so stavbou cesty na Suchý vrch, smerom od Ortút, tak isto sa má zdokonaľiť aj cesta k Sokolskej chate...**"

Na str.86 je popis prístupu k chate na Suchom vrchu + pekná fotografia chaty od J.Krákora.

Na str.88 je popis prístupu k chate nad Králikmi (uvádza sa že na Sokolskú chatu po zelenej značke za ¾ hodiny)

Na str.88 je popis prístupu k chate nad Tajovom (pri chate je aj menší bazén)

Chaty voľného cestovného ruchu v r.1953 v Banskobystrickom kraji. - In: **Krásy Slovenska. - Roč.30, č.6(1953)** – Príloha 3, s.6. – okrem iných sa uvádza aj (i=izby, n=spoločná nocľaháreň) : chata na Trangoške(n), chata na Hrbe (i + n), chata na Chabenci(n), chata Hrdinov SNP pod Ďumbierom(n), chata na Kráľovej studni(i + n), chata nad Králikmi(i + n), chata na Suchom vrchu(i+ n), **chata nad Tajovom (n).**

Archívny dokument : Pohľadnica Chata nad Tajovom

1956

ADAMEC, Vladimír : *Lyžiarske terény na Slovensku*. – Martin:Osveta, 1956. – na str.101 je text o Tajovskej chate

1957

ADAMEC, Vladimír : *Na lyžiach Kremnickým pohorím*. – In: *Krásy Slovenska*. – Roč.34, č.2(1957), s.60-65. + fotografie chaty nad Kráľikmi a chaty nad Tajovom. – Popis lyžiarskych túr s cieľom(štartom) pri chate na Suchom vrchu, chate nad Kráľikmi, chate nad Tajovom, chate na Skalke, aj s informáciami o uvedených chatách.

1958

ČAVOJSKÝ, Ladislav : *Chata nad Kráľikmi. Chata nad Tajovom* / Fotografie. – In: *Krásy Slovenska*. – Roč.35, č.11(1958), s.407.

1959

ŽALČÍK, Ján : *Turistické ubytovanie na Slovensku : Horské hotely. Chaty a útulne. Stanové tábory. Turistické nocľahárne. Zotavovne ROH. Rekreačné strediská školskej mládeže*. – Bratislava : Šport, 1959. –Uvádza sa poloha, kresba chaty, vybavenie, prístup, túry v okolí. Všetky chaty spravoval TURISTA-podnik cestovného ruchu. – Uvádza aj: Chata nad Tajovom(34 lôžok, jedáleň, klubovňa, kachle, vlastné el.osvetlenie, lyžiareň, volejbalové ihrisko, kúpalisko).

1960

Pioniersky tábor pri chate nad Tajovom / Fotografia Zdenka Sásiková. – In: *Krásy Slovenska*. – Roč.37, č.9(1960), s.322. – Pohľad na chatu

1968

PUKOVÁ, Elena: *Zoznam chat a útulní, ktoré boli majetkom KSTL do r.1949*. – In: *Krásy Slovenska*. – Roč.45, č.8 (1968), s.289. – Z okolia BB je uvedené : chata na Suchom vrchu, chata nad Tajovom, chata KSTL nad Kráľikmi, chata KSTL pri Kráľovej studni, chata na Hrbe

1972

KUPEC, Viliam: *Mapa turistických a prírodných zaujímavostí Slovenska. Horské ubytovacie zariadenia pre voľný cestovný ruch (Hotely, chaty, chatové a zrubové základne)*. – In: *Krásy Slovenska*. – Roč.49, č.7(1972), s.310-317. – Uvádza sa aj : Chata nad Tajovom(770 m n.m.). Kategória C. Ubytovanie a stravovanie. Prevádzka celoročná.

1981

KHANDL, Ladislav : *Prehľad turistického ubytovania na Slovensku*/ Ladislav Khandl, Tomáš Kubica, Ladislav Szerencsés. – Bratislava: Šport pre SÚV ČSZTV, 1981.-146 s.-Chata nad Tajovom – Reštaurácie a Jedálne(RaJ), turistická ubytovňa B, celoročne, 45 lôžok, stravovanie

1997

Chata nad Tajovom. – In: *Krásy Slovenska*. – Roč.74, č.5-6(1997), s.36. – Reklamný text o ubytovacích možnostiach.

CHATA NAD TAJOVOM - SOKOLSKÁ

Prvú jednotu telovýchovnej organizácie Sokol založili v Prahe 16.2. 1862 z podnetu Dr. Miroslava Tyrša (1832–1884). Pokusy založiť Sokol na Slovensku narazili na odpor uhorskej vlády, ktorá nemala záujem o spolky, v ktorých by sa mohli Slováci zjednocovať a národne uvedomovať. Až po skončení prvej svetovej vojny a vzniku ČSR sa vplyvom na Slovensko prenikajúcej českej inteligencie, najmä do školstva a štátnej správy, začali výraznejšie šíriť myšlienky sokolského hnutia.

Začiatkom r. 1919 sa na Slovensku 39 sokolských jednot zduroili do Sokolskej župy Masarykovej, starostom ktorej bol Vavro Šrobár. Koncom r. 1919 sa táto župa rozdelila do 6 sokolských žúp, ktorými boli Považská župa Štefánikova, Bratislavská župa Masarykova, Nitrianska župa Svätoplukova, Podtatranská župa Hviezdoslavova, Pohronská župa Detvan so sídlom v Banskej Bystrici a Východoslovenská župa Jána Kollára. V r. 1920 bolo na Slovensku evidovaných 18 499 členov Sokola a v r. 1937 až 49 378 členov združených v 174 jednotách Sokola. V Sokole sa spočiatku pestoval najmä národový telocvik a prostné cvičenia, postupne sa presadzovali aj iné športy, ako volejbal, basketbal, ľahká atletika, plávanie, lyžovanie, turistika a pod.

Telovýchovnú jednotu (TJ) Sokol v Banskej Bystrici založili v r. 1919. V r. 1928 mala 311 členov a bola previazaná so spoločenským, kultúrnym i politickým životom mesta. V r. 1931 v Banskej Bystrici začala výstavba sokolskej „plaviarne“ pod Urpínom, ako aj príslušného sokolského ihriska. V r. 1933 otvorili sokolskú turistickú nocľaháreň v budove parných kúpeľov s 30 posteľami. Všetky tieto zariadenia zanikli po preložení koryta Hrona, zachovala sa však sokolská turistická Chata nad Tajovom, postavená v r. 1936-1937 nákladom 85 000 Kč podľa projektu arch. Zemana. O chatu sa zaslúžil najmä predseda TJ Sokol Karol Skalský, ktorý sa už v čase výstavby chaty obrátil na členov Sokola touto výzvou:

Sestro! Brat! Stavame pre Vás a pre Vaše detky chatu na krásnom, klimatickom mieste pod Kremnickými vrchmi v Kordíku. Chceme umožniť i najchudobnejším svojim príslušníkom osvieženie a zotavenie v krásnej prírode.

Prosíme všetkých o finančnú pomoc podľa svojich možností, aby naša jednota nebola priveľmi zaťažovaná. Náklad na stavbu chaty bez vnútorného zariadenia je Kč. 55.000.- Úhrada: Subvencia okresu b.bystrického Kč. 8.000.-, jednota Kč. 22.000.-, členovia chatového odboru upísali Kč. 5.000.-, výnos nocľahárne Kč. 5.000.-, spolu Kč. 40.000.- Očakávame ešte subvenciu od mesta Banskej Bystrice a od krajského úradu. Jestli tieto v očakávanej výške dostaneme, bude náklad na stavbu celkom zaokrútený. Prosíme Vás o výpomoc iba dočasnú, kým dostaneme uvedené subvencie. Nežiadame darov, ale vďaka ich prímame od tých, ktorí dajú z úprimného sokolského presvedčenia. Prosíme o pôžičku, ktorú zúčokujeme bežným úrokomerom a vrátíme najpozdšie do dvoch rokov, prípadne i skorejšie, keď bude túto niekto potrebovať.

Prosíme ďalej o darovanie rôznych, pre Vás už nepotrebných predmetov pre vnútorné zariadenie chaty ako: kamná (pece), posteľové zariadenia, kuchynský riad, lampy a iné pod.

Chata bude postavená do prvej polovice mesiaca júla t. r. 1937. Každú nedeľu poriadame výlet na miesto stavby! Príďte sa pozrieť a budete nadšení!

Slávnostného otvorenia Chaty nad Tajovom sa 17. októbra 1937 zúčastnilo asi 200 členov vrátane dorastu i žiactva. Slávnosť začala vztýčením štátnej vlajky a zaspievaním štátnej hymny, potom nasledovali príhovory funkcionárov a hostí. Jednatel TJ Dr. Wackershauser predniesol prejav za jednotu a prečítal súčasne aj prejav starostu TJ J. Macillisa, ktorý sa pre chorobu slávnosti zúčastniť nemohol. Za sokolskú župu prehovoril jej starosta V. Paulíny (bol nielen funkcionárom Sokola, ale aj KČST, veď viacerí členovia Sokola boli súčasne aj členmi KČST). Účel chaty ozrejmil župný vzdelávateľ Dr. Hrušeš, ktorý vyjadril presvedčenie, že sa chata stane strediskom sokolskej turistiky a lyžiarstva. Spomenul aj nedávno zosnulého tvorca čs. štátnosti – prezidenta-osloboditeľa T. G. Masaryka, pamiatku ktorého si prítomní utlilí chvíľkou ticha. Za armádu mal prejav plk. Sloup, za okres Dr. M. Úlehla a potom nasledovali príhovory zástupcov Obchodnej a priemyselnej komory, KČST, Ski-klubu a Makabi.

Fotografia Tajovskej chaty pri jej otvorení (1937).

Chata bola jednoposchodová s dvomi spoločnými spálňami, štyrmi štvorpostelovými izbami, dvomi spoločenskými miestnosťami a vodovodom. Účel chaty, ktorá mala byť prístupná aj verejnosti, bol charakterizovaný takto: *Má slúžiť okresu, turistike a lyžiarstvu, brannej výchove najmä sokolskej mládež ako ošetrovňa pre ňu, má podporovať táborenie, byť spoločenským strediskom sokolských turistov. Budú v nej školy táboenia, lyžiarske, vzdelávacie, prípadne iné podujatia potrebné pre jednotu i župu.* Za výhodu chaty sa považoval aj pohodlný prístup k nej za 3 hodiny pešej chôdze z Tajova, kam viedlo autobusové spojenie z Banskej Bystrice. Prvým chatárom sa stal Ján Muránsky z Kordíku.

Záver r. 1938 priniesol ukončenie činnosti športových spolkov, a teda aj Sokola, ktoré boli na základe uznesenia novovzniknutej slovenskej autonómnej vlády rozpustené

a ich majetok pripadol Hlinkovej garde (HG). V Sprievodcovi po Banskej Bystrici a okolí z r. 1940 sa táto chata uvádza ako Chata HG pri Kordíkoch. Noviny Naše Pohronie 5.12. 1941 priniesli túto správu o otvorení Chaty HG pod Vyhňatovou: *„Dňa 30. novembra bola znovu otvorená a sprístupnená verejnosti chata pod Vyhňatovou. Slávnostného otvorenia, pod vedením miestneho veliteľa HG J. Antala zúčastnili sa gardisti z Banskej Bystrice, ako aj početné obecenstvo“.*

Po druhej svetovej vojne sa stal Klub slovenských turistov a lyžiarov (KSTL) v Banskej Bystrici národným správcom sokolskej Chaty nad Tajovom a zápisnica KSTL z 25. júna 1946 uvádza, že sa jednalo s majiteľom chaty Telocvičnou

jednotou Sokol v Banskej Bystrici a „na dobrej ceste je prevzatie chaty do prenájmu“.

Ako zaujímavosť možno uviesť informáciu tajomníka KSTL, ktorá odznela na schôdzi 18.11. 1946, že *„...na vianočné sviatky bude Chata nad Tajovom a Chata nad Kráľikmi obsadená so Správou domova bezprístrešných v Bratislave v počte 160 osôb.“*

Vo výročnej správe KSTL za r. 1946 sa uvádza, že Chata nad Tajovom bola vojnovými udalosťami značne poškodená a odbor KSTL ju s nákladom 125 043,50 Kčs opravil a zariadil. Chatu s kapacitou 40 postelí uviedol do prevádzky 4.8. 1946. Ale ešte aj po uplynutí viac než roku sa v zápisnici z 1.10. 1947 píše, že doposiaľ nebol vyriešený nájomný pomer s TJ Sokol, dokonca sa uvádza, že ak by Sokol nahradil vynaložené náklady, tak odbor KSTL sa chaty zriekne. Je tu zaznamenaná aj nespokojnosť s nepoctivým chatárom, ktorý musel zaplatiť 3-tisícovú pokutu za účtovnícke machinácie.

Napriek nedoriešenej nájomnej zmluve KSTL naďalej spravoval chatu, dopĺňal jej inventár, v máji 1949 výbor KSTL riešil aj potrebu opravy bazény pri chate, so Správou štátnych lesov jednal o oprave cesty vedúcej k chate a o výmene pozemku ležiaceho pred chatou, ktorý patril majiteľke z Kordíku.

Referentom výboru KSTL pre riešenie problémov chaty bol v r. 1946 Fridrich Zimányi a na X. valnom zhromaždení odboru KSTL v Banskej Bystrici 28. apríla 1948 bol ustanovený za referenta Chaty nad Tajovom Karol Neubauer.

V liste KSTL z 27.12. 1949 adresovanom na finančný referát JNV v Banskej Bystrici vo veci dávky z majetku a prírastku na majetku sa uvádza: *„Na turistickú Chatu nad Tajovom, ktorej majiteľom je TJ Sokol B. Bystrica, o ktorú sa po fronte nemal kto postarať a ktorej rekonštrukcia nám bola zverená, bolo vynaložené 200 tis. Kčs. KSTL, a teda aj odbor v B. Bystrici, bol právne a majetkovo pričlenený do JTO Čs. obci Sokolskej 25.9. 1949, o ktorom sa rozhodlo na manifestačnom valnom zhromaždení v Bratislave, a preto odbor KSTL požaduje oslobodenie od majetkových dávok“.* Po zjednotení do JTO Sokol prešla starostlivosť o chatu na podnik CR Turista a stravovanie na Reštaurácie a jedálne (RaJ). V prehľade chat v okolí Banskej Bystrice sa v r. 1959 uvádza takáto vybavenosť Chaty nad Tajovom: 34 lôžok, jedáleň, klubovňa, kachle, vlastné elektrické osvetlenie, lyžiareň, volejbalové ihrisko a kúpalisko, pod ktorým sa rozumel menší bazén.

V súčasnosti je Chata nad Tajovom vo vlastníctve spoločnosti PMB Partners, s. r. o., celoročnú prevádzku pre verejnosť zabezpečuje stály správca chaty a podrobnejšie informácie o vybavenosti a službách sú na vlastnej webovej stránke Chaty nad Tajovom. Neďaleko chaty je lyžiarsky vlek, po niekdajšom bazéne však už nie sú znateľné stopy.

Július Burkovský a Dušan Kaliský

2014

Chata nad Tajovom-sokolská.- In: Ako vznikali turistické chaty a útulne na Slovensku.-Poprad : Vydavateľstvo Region Poprad, 2014. – Uvádzajú sa údaje : Chata sprístupnená 17.októbra 1937 – ako stredisko sokolskej turistiky a lyžiarstva.Koncom roku 1938 boli športové spolky vrátane Sokola rozpustené a majetok pripadol Hlinkovej garde. (v tomto období sa názov chaty uvádza ako Chata HG pri Kordíkoch, aj ako Chata HG pod Vyhnátovou).Po vojne sa národným správcom sokolskej Chaty nad Tajovom stal odbor KSTL Banská Bystrica, ktorý zabezpečil aj opravu vojnových poškodení chaty. Po zjednotení do JTO Sokol prešla chata pod CR Turista.